

Силабус дисципліни
Syllabus of the discipline

**ГЕОПОЛІТИЧНІ ВИМІРИ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ
ВІДНОСИН**

**GEOPOLITICAL DIMENSIONS OF INTERNATIONAL ECONOMIC
RELATIONS**

Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Галузь знань 29 – Міжнародні відносини
Спеціальність 292- Міжнародні економічні відносини
Освітньо-професійна програма «Міжнародний маркетинг»
Дисципліна обов'язкова
Однорідність аудиторії – не важлива
Академічний рік: рекомендовано 1. Семестр:
Кількість кредитів ECTS:5 (150 годин)
Мова викладання: українська 1

Керівник курсу

СОХАЦЬКА Олена Миколаївна

доктор економічних наук, професор
професор кафедри міжнародних економічних відносин
Навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. імені
Б. Д. Гаврилишина

Сфера наукових інтересів: міжнародні економічні відносини,
міжнародні біржові ринки, фінансовий інжиніринг, міжнародні
енергетичні ринки, зовнішньоекономічна політика країн світу та
України

Контактна інформація: o.sokhatska@wunu.edu.ua,
sokhatskaolena@gmail.com Телефон: +38(067)2518354

Опис дисципліни

Мета й завдання вивчення дисципліни «Геополітичні виклики міжнародних економічних відносин»

Метою вивчення дисципліни «Геополітичні виклики міжнародних економічних відносин» є формування майбутніх фахівців з міжнародних економічних відносин з новим перспективним способом мислення, спроможних не лише застосовувати засвоєні знання, але й генерувати нові на базі сучасних досягнень науки у цій сфері, що можуть бути застосовані в економічній, соціальній, організаційній, дипломатичній та громадській системах, пов'язаних із міжнародними економічними відносинами.

Завдання вивчення дисципліни:

Формування у студентів комплексного бачення про стан розвитку міжнародних економічних відносин, що характеризується новими геополітичними вимірами, а саме «крихкістю» системи міжнародних відносин у глобальному просторі загалом, масштабною війною росії проти України, чисельними військовими конфліктами, проблемами зміни клімату та сталого розвитку; визначення сучасних позитивних та негативних тенденцій розвитку міжнародних економічних відносин в системі сучасних світогосподарських процесів, формування нового світового економічного порядку.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Інтегральна компетентність

Здатність виявляти та розв'язувати складні задачі і проблеми, генерувати нові ідеї у сфері міжнародних економічних відносин та/або під час навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

СК1. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо налагодження міжнародних економічних відносин на всіх рівнях їх реалізації.

СК3. Здатність визначати й оцінювати прояви економічного глобалізму, виклики та дисбаланси глобального розвитку та їх вплив на міжнародні економічні відносини

СК6. Здатність застосовувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин і аналізі їхнього впливу на економічний розвиток країн.

СК7. Здатність аналізувати й оцінювати геоекономічні стратегії країн з позиції національних економічних інтересів

2.4. Результати навчання.

ПРН 2. Креативно мислити, проявляти гнучкість у прийнятті рішень на основі логічних аргументів та перевірених фактів в умовах обмеженого часу і ресурсів на засадах використання різних діагностичних методологій провідних міжнародних організацій

ПРН 6. Аналізувати нормативно-правові документи, оцінювати аналітичні звіти, грамотно використовувати нормативно-розпорядчі документи та довідкові матеріали, вести прикладні аналітичні розробки, професійно готувати аналітичні матеріали.

ПРН 8. Розробляти та досліджувати адаптивні моделі вирівнювання дисбалансів та нівелювання загроз глобального розвитку, пропонувати варіанти вирішення проблем за результатами дослідження.

ПРН 11. Розуміти сутність соціального виміру глобального економічного розвитку та імплементувати принципи соціальної відповідальності в діяльності суб'єктів міжнародних економічних відносин.

ПРН 12. Визначати геоекономічні стратегії країн та їхні регіональні економічні пріоритети з урахуванням національних економічних інтересів і безпекової компоненти міжнародних економічних відносин у контексті глобальних проблем людства й асиметричності розподілу світових ресурсів

Структура курсу

Години (лек. / сем.)	Тематика занять	Результати навчання	Завдання
4 / 2	Тема 1 Нові безпекові реалії міжнародних економічних відносин в умовах «крихкості» існуючого світопорядку	Знати: глобальні проблеми: причини виникнення та шляхи вирішення. Втрата довіри і «крихкість» (Fragility) існуючого світопорядку як нові реалії міжнародних економічних відносин. Міжнародні військові конфлікти як силові варіанти врегулювання конфліктів у міжнародних відносинах. Міжнародні торговельні війни та новий економічний егоїзм як додаткові фактори «крихкості» геополітичного простору	Дискусія

4 / 2	Геополітичні виміри сучасних міжнародних економічних відносин.	Знати: причини зламу існуючого після Другої світової війни світопорядку. Мюнхенська безпекова конференція 2007 року як оголошення росією заявки на новий багатополарний переділ світу. Глобальні політичні проблеми існуючого світопорядку. Нові центри геополітики світу (США, росія, Китай, Індія, Туреччина). Ослаблення ролі ЄС.	дискусія
4 . / 2	Екологічні та соціальні виміри міжнародних економічних відносин. Бідність.	Знати основні характеристики зміни клімату та наростаючі екологічні проблеми, що загрожують самому існуванню людства. Проблеми реалізації політики сталого розвитку. Нерівномірність соціального розвитку. Бідність як один із чинників нестабільності у світі. Шляхи вирішення на виміри у економічному плані вартості цих проблем. Міжнародне співробітництво: проблеми і перспективи. «Зелена економіка» як чинник розвитку зовнішньоторговельних відносин та засіб подолання глобальних проблем. Зелена економіка як нова парадигма економічного зростання у XXI столітті та шлях до сталого розвитку. Концепція "зеленого зростання". Екологічний бізнес: основні напрямки діяльності. Вплив зеленої економіки на структуру світової торгівлі	Розгляд кейсів
4 / 2	Війна росії проти України 2022 року як виклик колективному Заходу та виміру його стійкості.	Проводити аналіз зростання ролі війни росії проти України як вирішального чинника зміни геополітичних умов світового порядку. Створення антипутінської коаліції 50 держав світу. Прискорена процедура вступу України до ЄС та НАТО. Військова та гуманітарна допомога країн світу Україні у війні з росією. Військовий та фінансовий Рамштайни.	Кейси, задачі
2 / 2	Геополітичні виміри МЄВ у країнах Азії, Південної Америки та Африки	Розуміти значення країн «третього світу» у системі МЄВ. Суперечності НМЄП та його еволюція. Загострення діалогу «Північ-Південь». Ісламський фактор розвитку МЄВ. Проблеми інтеграції нових незалежних держав (ННД) у світові міжнародні зв'язки.. Проблеми зовнішньої заборгованості в МЄВ. Форми, структура і масштаби зовнішньої заборгованості. Лібералізація зовнішньої торгівлі – загальна проблема сучасних МЄВ. Розвиток транснаціонального бізнесу та необхідність контролю за діяльністю ТНК. Проблеми розвитку міжсистемних та внутрішньо-системних діалогів.	дискусія
4 / 2	Міжнародна торгівля у геополітичних вимірах міжнародних економічних відносин	Розуміти загальні передумови розвитку міжнародної торгівлі (МТ) на сучасному етапі. Основні фактори зростання міжнародного товарообігу. Особливості розвитку МТ. Вплив НТР на структуру міжнародної торгівлі. Зміни в товарній структурі МТ. Стандартизація товарів на світовому ринку. Регіональна структура (географічний розподіл) МТ. Структура світового товарообігу. Головні причини і наслідки збільшення взаємної торгівлі розвинених країн. Роль країн що розвиваються в МТ. Місце нових індустріальних країн (НІК) у світовій торгівлі. Особливості розвитку зовнішньоторговельної політики держав.	кейси

		Регулювання міжнародних торговельних відносин. Діяльність міжнародних торговельних організацій. ЮНКТАД (Конференція ООН з питань торгівлі і розвитку) та Світову організацію торгівлі (СОТ). Передумови й особливості участі України в МТ.	
4 / 2	Міжнародна інвестиційна діяльність і виробниче співробітництво в нових геополітичних умовах розвитку МЄВ	Розуміти загальні передумови розвитку міжнародної інвестиційної та виробничої діяльності.. Зміни питомої ваги головних економічних центрів у вивозі капіталів. Основні потоки міжнародного капіталообміну. Види іноземних інвестицій, їх масштаби. Особливості регулювання руху капіталу, вплив ТНК на його переміщення. Вивіз капіталу як фактор інтенсифікації міжнародної інвестиційної і виробничої діяльності. Іноземні інвестиції в економіці України. Головні форми виробничого співробітництва. Роль науково-технічної революції у поглибленні виробничого співробітництва у відбудові України.	Кейси.
2 / 2	Міжнародний ринок праці і міграція робочої сили: вплив війни росії з Україною.	Вміти використовувати поняття міжнародної міграції робочої сили, її економічна природа, рушійні сили і етапи розвитку. Масштаби, форми і основні тенденції розвитку сучасних міграційних процесів. Види міжнародної міграції. Загальні закономірності створення світового ринку робочої сили, головні регіони і центри її міжнародного тяжіння і експорту. Міжнародні монополії і ринок праці. Форми і засоби експлуатації робочих-імігрантів. Вплив міжнародної економічної інтеграції на інтернаціоналізацію ринку праці. Роль НТР у розвитку міграції робочої сили, наукових і інженерно-технічних кадрів. Соціально-економічні наслідки міжнародної трудової міграції. Державне і міжнародне регулювання трудової міграції. Програми стимулювання еластичності ринку праці і забезпечення зайнятості населення. Гнучкість ринку праці. Проблеми трудової міграції і ринку робочої сили в Україні.	Кейси,
2 / 1	Міжнародна економічна інтеграція під час війни росії проти України у 2022 році та у повоєнний період	Визначати сутність, цілі, значення і форми міжнародної економічної інтеграції (МЕІ). Передумови і фактори розвитку МЕІ як якісно нового рівня МЄВ. Головні учасники і організатори процесу МЕІ, його сучасні особливості. Етапи формування міжнародних економічних інтеграційних угруповань. Регіональний характер МЕІ як її особливість. Регіональні інтеграційні об'єднання. Об'єктивні передумови, політичні і економічні цілі, основні етапи розвитку Західноєвропейської економічної інтеграції. Північноамериканська економічна інтеграція. Формування північноамериканської зони вільної торгівлі (НАФТА). Особливості економічної інтеграції країн Латинської Америки. Розвиток регіональних і субрегіональних інтеграційних угруповань. Співробітництво Карибського басейну (КАРІКОМ). Латиноамериканська економічна система (ЛАЄС). Спільний ринок країн Південного конусу (МЕРКОСУР). Проблеми і перспективи створення системи колективних економічних дій у Латинській Америці. Проблеми розвитку	опитування

		регіонального економічного співробітництва в Африці. Основні економічні угруповання країн Африки. Економічне співробітництво західноафриканських держав (ЕКОВАС). Особливості розвитку економічної інтеграції в країнах Азії. Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Проблеми розвитку економічної інтеграції в східноєвропейських країнах в нових умовах переходу до ринкової економіки, створення нової моделі економічної інтеграції. Світові інтеграційні процеси і Україна	
Всього 30 / 15			екзамен

Рекомендовані джерела інформації

1. Міжнародні економічні відносини. Підручник /за заг. ред. Крисоватого А.І., Зварича Р.Є. Тернопіль:ЗУНУ, 2022. 654 с.
2. Gibling Béatrice (2013) Economics and Geopolitics: A Relationship Worth (Re)considering file:///C:/Users/Asus/Downloads/E_HER_151_0003.pdf
3. Carlos Goes ´ 1 and Eddy Bekkers (2023) The Impact of Geopolitical Conflicts on Trade, Growth, and Innovationю [file:///C:/Users/Asus/Downloads/session-3-paper-1-the-impact-of-geopolitical-conflicts-on-trade-growth-and-innovation%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/session-3-paper-1-the-impact-of-geopolitical-conflicts-on-trade-growth-and-innovation%20(1).pdf)
4. *Родрік Дені*(2018) *Правила економіки: права і помилки похмурої науки*» (Нью-Йорк: WW Norton, 2015)
5. *Родрік Дені*(2018) *Відверта розмова про торгівлю: ідеї для розумної світової економіки*»(Прінстон, Нью-Джерсі: Princeton University Press, 2018).
6. Prepare now for new era of globalization https://www.ey.com/en_gl/geostrategy/future-of-globalization
7. Міжнародні економічні відносини: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. / В.В. Дергачова, О. М. Згуровський, І.М. Манаєнко; КПП ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, 2018. 80 с.
8. Міжнародні економічні відносини: практикум/ О.І Шнирков, А.С. Філіпенко, Р.О Заблоцька, Н.В. Резнікова та ін. за ред. О.І Шниркова. К.: 2018. 321 с.
9. Міжнародні економічні відносини : навчальний посібник / І. В. Амеліна, Т. Л. Попова, С. В. Владимиров. - Київ : Центр учбової літератури, 2018. - 255 с
10. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / Боярчук, А. І.; Огородник, Р. П.; Плющик, І. А.; Антофій, Н. М.; Федорова, Н. Є. Херсон : СТАР, 2018. 373 с.
11. Райнерт Ерік С. Як багаті країни стали багатими...І чому бідні країни залишаються бідними/ пер. з англ. К.:Саміт-Книга.2019.416с.
12. Панченко Володимир Глобальні виміри неопротекціонізму. Теорія і практика.: монографія/В.Г.Панченко. К.:Аграр Медіа Груп. 2018. 618с.
13. Міжнародні економічні відносини : конспект лекцій / Шнирков О. І., Заблоцька Р. О. ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. - 5-те вид. - Дніпро : Баланс-Клуб , 2018. 285 с.
14. Офіційний сайт ООН // www.un.org.
15. Офіційний сайт Комісії зі сталого розвитку. Division for Sustainable Development (DSD) // www.un.org/esa/dsd/dsd/dsd_index.shtml.
16. Статті зарубіжних авторів, матеріали інформаційних сайтів щодо оцінки останніх визначних подій у сфері міжнародних економічних відносин
17. Інформаційний ресурс міжнародних порівнянь Big Dana www.knoema.com
18. Офіційний сайт МВФ <https://www.imf.org/ru/Home>
19. Офіційний сайт СБ <https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>

Політика оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Політика щодо дедлайнів і перескладання: Для виконання контрольних завдань та проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції інституту (факультету) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Письмові роботи (есе, реферати, КППЗ) підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями Використання друкованих та електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватися в on-line формі за погодженням з керівником курсу

У процесі вивчення дисципліни « Геополітичні виміри міжнародних економічних відносин » використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- ректорська контрольна робота;
- екзамен.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни М Геополітичні виміри міжнародних економічних відносин " визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1	Модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Модуль 3 (підсумкова оцінка за КППЗ)	Модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
Усне опитування (тестування) на заняттях 4 теми по 5 балів тах 20 балів Письмове завдання Мах 80	Усне опитування (тестування) на заняттях 5 тем по 4 балів тах 20 балів Письмова робота 20 балів Міні кейс тах 60 балів	1. Підготовка КППЗ – тах 40 балів 2. Захист КППЗ - тах 40 балів 3. Участь у тренінгах – тах 20 балів	1. Тестові завдання (5 тестів по 5 балів) тах 25 балів 2. Теоретичне питання - тах 25 балів 3. Міні кейс тах 50 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

